

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ นั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาเป็นประการแรกคือการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เพราะมนุษย์ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังที่ บีน มาลากุล(2518) ได้กล่าวไว้ว่า "การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา"

ในการจัดการศึกษาที่จะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพในสังคมไทยนั้น บุคลากรในโรงเรียนถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อจะได้เป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2539) ระบุเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลว่า "วัตถุประสงค์หลักเพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้ถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาค และเพื่อยกระดับการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ"

ในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงจำเป็นต้องร่วมกันวางแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังที่แผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 8 (2539) ได้วางแผนงานหลักเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ 9 แผน ดังนี้

1. แผนการยกระดับการศึกษาพื้นฐานของปวงชน
2. การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
3. การพัฒนาการผลิตครู
4. การฝึกอบรมและพัฒนาครูประจำการ
5. การผลิตและพัฒนาคนด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและด้านสังคมศาสตร์
6. การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการ
7. การพัฒนาระดับอุดมศึกษา
8. การระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการศึกษา

9. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา

จะเห็นได้ว่า การวางแผนงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น จุดเน้นสำคัญคือการพัฒนาทางด้านวิชาการดังเช่นข้อ 1,2 และ 3 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับงานวิชาการ ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพต่อไป

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่นตามที่หลักสูตรเปิดโอกาสไว้ให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เรียนเนื้อหาวิชานั้นได้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถพึ่งตนเองได้ อยู่ในสังคมระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้อย่างมีความสุข

แผนการศึกษาแห่งชาติ (2535) กล่าวว่า "การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพ ความรู้ ความสามารถและทักษะให้ผู้เรียนค้นพบความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบกิจการงานและอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข"

โรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันเปิดการสอนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 11 โรงเรียน กระจายอยู่แทบทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย

1. โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
2. โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ
3. โรงเรียนมงฟอร์ต เชียงใหม่
4. โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา ชลบุรี
5. โรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา
6. โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง ลำปาง
7. โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี กรุงเทพฯ
8. โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง ระยอง
9. โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี อุบลราชธานี
10. โรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา นครราชสีมา
11. โรงเรียนอัสสัมชัญลำไ้ สงขลา

แต่ละโรงเรียนมีคณະนั้กบวชหรือภราดาคณະเซนต์คาเบรียล เป็นผู้บริหารสูงสุด คือ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ส่วนตำแหน่งรองลงมาเช่นอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หัวหน้า

ฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชาและหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการและคณะกรรมการบริหารเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษานั้น ๆ การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของทุกโรงเรียน จะยึดหลักปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยเป็นหลักสำคัญ ส่วนในแนวทางการจัดกิจกรรมนั้นให้แต่ละโรงเรียนดำเนินการจัดเองตามความเหมาะสม และความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ดังคณะกรรมการการศึกษามูลนิธิฯ (2539) กล่าวว่า "การจัดการศึกษา ของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จัดขึ้นสำหรับทุกคน โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ เพราะถือว่าทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเสมอกันในการพัฒนาปัจเจกภาพของตน เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลมุ่งพัฒนาได้สุดความสามารถของตน"

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ทำการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 11 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทุกโรงเรียนรวมกันมี 15,635 คน จำนวนครู 1,420 คน (การศึกษาของมูลนิธิฯ, 2539) นับแต่ปีพ.ศ. 2428 มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลได้ก่อตั้งโรงเรียนขึ้นเป็นครั้งแรกและพัฒนาการเรียนการสอนมาเรื่อย ๆ จนมีจำนวนโรงเรียนถึง 11 โรงเรียนในปัจจุบัน น่าจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของเขาได้เป็นอย่างดี จึงได้ส่งบุตรหลานเข้ามาสมัครเรียนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ผลิตนักเรียนออกไปสู่สังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศก็เป็นจำนวนมาก แต่มาในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ หลายแห่ง โดยเฉพาะในต่างจังหวัด ปริมาณของผู้สมัครเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัดกว่าแต่ก่อนที่เคยมีมา จนน่าเป็นห่วงว่าจะทำให้ไม่มีนักเรียนเข้ามาเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไปในอนาคตอันใกล้นี้ (สัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ, 2538)

ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ทั้ง 11 โรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาของมูลนิธิฯ จึงมีความเห็นค่อนข้างสอดคล้องกันว่า โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ทุกโรงเรียนควรจะมาพิจารณาการดำเนินด้านวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียนทุกแห่ง เพราะเป็นผลประโยชน์โดยตรงที่นักเรียนจะได้รับให้มีประสิทธิภาพยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ ควรปรับปรุงและพัฒนาให้เข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นที่ศรัทธาของผู้ปกครองและประชาชน ส่วนงานด้านอื่นเป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้งานวิชาการบรรลุเป้าหมายดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2536) กล่าวว่า "งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน เป็นหัวใจของความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของโรงเรียน และผลสำเร็จทางวิชาการ เนื่องมาจากผลสำเร็จของการดำเนินงานตามหลักสูตร" และ

บุญมี เณรยอด (2534) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่า "การมีครู สถานศึกษา ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากงานวิชาการ งานวิชาการจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะเป็นงานที่ส่งผลให้การศึกษาสสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้"

จากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมา ประกอบกับงานวิจัยในเรื่องนี้ยังไม่มีใครศึกษาวิจัยมาก่อนในโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาปรับปรุงพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยทั้ง 11 โรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวิชาการระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ประชากรผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา / หัวหน้าหน่วยงาน
2. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยยึดตามเกณฑ์ของกรมวิชาการ กำหนด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ยึดเป็นเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรมด้านวิชาการ ประกอบกับโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยได้ถือเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมด้านวิชาการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมี 8 ด้าน และเพิ่มเติมด้านการนิเทศภายในอีกหนึ่งด้าน ดังนี้
  - 2.1 การบริหารงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร
  - 2.2 การจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่
  - 2.3 การพัฒนานุเคราะห์ของสถานศึกษา

- 2.4 การจัดสื่อการเรียนการสอน
- 2.5 การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
- 2.6 การจัดการเรียนการสอน
- 2.7 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.8 การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผล
- 2.9 การจัดการนิเทศภายใน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. การดำเนินงานด้านวิชาการ หมายถึง วิธีการหรือกิจกรรมที่ฝ่ายวิชาการจัดขึ้นเกี่ยวกับงาน 9 ด้าน คือ การบริหารงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร กิจการบุคลากรตรงตามหน้าที่ การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผล และการจัดการนิเทศภายใน
2. โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย หมายถึง โรงเรียนเอกชนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าของ จัดสอนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 11 โรงเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรืออาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
4. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ที่ดูแลงานด้านวิชาการของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
5. หัวหน้าหมวดวิชา / หัวหน้าหน่วยงาน หมายถึง ผู้มีตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา / หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวิชาการระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย